

Artikelen

| 470 | **Belastingschade: hoe zit het ook alweer?**

drs. K.A. Zabel¹
E.S. Groot²

Fiscale gevolgen en gevolgen voor eigen bijdragen van een letselschade-uitkering ineens

Recent is er in de media aandacht besteed aan letselschadevergoedingen en gedupeerde slachtoffers die minder zouden overhouden van hun schade-uitkering doordat er indirecte schade is ontstaan. In dit artikel wordt de problematiek die zich kan voordoen bij een schade-uitkering ineens uiteen gezet met als doel inzicht te geven in de mogelijke gevolgen van een dergelijke uitkering. Daarbij wordt ingezoomd op belastingheffing via box 1 en 3 en andere gevolgen van een schade-uitkering, zoals verminderde toeslagen of een hogere bijdrage zorg. Door partijen moet in kaart worden gebracht wat de consequenties hiervan zijn voor het slachtoffer op het moment dat de schade wordt uitgekeerd. Opmerksaamheid van de belangenbehartiger en de verzekeraar en het zo nodig betrekken van een deskundige bij de berekening van de schade creëert zoveel mogelijk zekerheid voor het slachtoffer.

Inleiding

Op televisie, in de krant, in de vakpers en in Tweede Kamer is het afgelopen voorjaar aandacht besteed aan letselschadevergoedingen in relatie tot de belastbaarheid van schade-uitkeringen en de gevolgen van deze uitkeringen op het recht op toeslagen, bijvoorbeeld huur- of zorgtoeslag. In dit artikel wordt de huidige stand van zaken besproken vanuit juridisch en schadetechnisch perspectief. Aansluitend wordt aandacht besteed aan de rekentechnische aspecten.

Aanleiding

Onder andere in een uitzending van Radar op 10 april 2017 werd bericht dat letselschadeslachtoffers dubbel gedupeerd worden; de Belastingdienst zou letselschade-uitkeringen beschouwen als een bron van inkomen en vermogen. Hierdoor zou er (vermogens)belasting moeten worden afgedragen, terwijl er geen sprake is van inkomen of vermogen maar van een schadevergoeding. Tevens werd behandeld dat het recht op toeslagen (huur- en zorgtoeslag; kindgebonden budget) kan vervallen na een schade-uitkering en er een extra bijdrage voor de zorg betaald moet worden indien er sprake is van een bepaald vermogen. Een letselschadeslachtoffer zou door eerder genoemde aspecten feitelijk minder

overhouden van zijn schadevergoeding dan voorzien en door deze indirecte schadeposten (nogmaals) gedupeerd worden. Nog redelijk recent werd in de media bekend gemaakt dat de nabestaanden van MH17-slachtoffers eveneens vermogensrendementsheffing moeten gaan betalen over hun schade-uitkeringen.³

Allereerst dient te worden opgemerkt dat verzekeraars en belangenbehartigers bij het vaststellen van de omvang van de schade rekening behoren te houden met de kosten, c.q. de extra schade, die het slachtoffer als gevolg van het hebben van vermogen, zoals het vervallen van toeslagen, een eventuele hogere eigen bijdrage in het kader van de zorg en de belasting in box 3 (vermogensrendementsheffing). In die zin was de informatie tijdens de uitzending van Radar niet juist, of in ieder geval niet volledig.

Voormalig staatssecretaris Van Rijn (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) zei over de hogere bijdrage in het kader van de zorg het volgende:

*‘Overigens wordt er vanuit gegaan dat letselschadeverzekeraars bij de vaststelling van de omvang van de schadevergoeding rekening houden met de kosten die het slachtoffer heeft als gevolg van de vermogensinkomensbijtelling, zodat de vermogensinkomensbijtelling niet voor rekening van het slachtoffer zelf komt, maar wordt meegenomen in de begroting van de schade’.*⁴

¹ Karen Zabel is rekenkundig expert bij Letselschade.com.

² Berth Groot is NIVRE Register-Expert en directeur van Letselschade.com. De auteurs danken mr. Marinda Krijgsman (Letselschade.com) en ing. Erik-Jan Bakker (De Bureaus) voor hun input.

³ RTLnieuws, Belastingdienst: geen inkomstenbelasting smartengeld MH-17. Geraadpleegd op 30 oktober 2017 van <https://www.rtl-nieuws.nl/nieuws/binnenland/belastingdienst-geen-inkomstenbelasting-smartengeld-mh17>

Op die manier komen eventuele negatieve (fiscale) gevolgen met betrekking tot een letselschade-uitkering niet voor rekening van het slachtoffer zelf, maar worden ze meegenomen bij de begroting van de schade. Gevolg is dat de schadelast voor verzekeraars toeneemt als deze indirecte schade wordt doorberekend in de schadevergoeding aan slachtoffers (een voorbeeld hiervan volgt later).

Vanuit de letselschadebranche wordt daarom door verscheidene organisaties, zoals het Verbond van Verzekeraars, Slachtofferhulp Nederland en LSA, al langere tijd gepleit voor een uitzonderingspositie voor slachtoffers inzake de belastbaarheid van schade-uitkeringen.⁵ Hierbij speelt mee dat er voor bepaalde groepen van slachtoffers reeds een mogelijkheid is om 'bijzonder vermogen' niet mee te laten tellen bij wettelijke vermogenstoetsen voor toeslagen, te denken valt aan:⁶

- Uitkering vanuit het DES-fonds;
- Regeling tegemoetkoming voor asbestslachtoffers;
- Overlevenden van de brand in Volendam in 2001;
- Uitkeringen van de Rooms-Katholieke Kerk aan slachtoffers van seksueel misbruik;
- Bijzondere uitkeringen aan veteranen bij wie, ten gevolge van inzet tijdens oorlogsomstandigheden of een crisisbeheersingsoperatie, invaliditeit is vastgesteld.

Waarom zou dit niet voor alle letselschadeslachtoffers mogelijk zijn? En waarom geldt deze uitzondering niet eveneens voor de eigen bijdrage van de zorg en voor de vermogensrendementsheffing?

Ook komt nog met enige regelmaat voor dat de Belastingdienst een letselschadevergoeding ziet als inkomen en daarop de inkomstenbelasting volgens box 1 toepast.⁷ Dit terwijl een toekomstige uitkering van de schade netto wordt berekend en hierop feitelijk dus geen inkomstenbelasting (box 1) van toepassing is. Jaren geleden is hiervoor de belastinggarantie in het leven geroepen, maar toch probeert de fiscus zo nu en dan schade-uitkeringen als inkomen te duiden. Recent heeft de Hoge Raad zich hierover uitgelaten en geoordeeld dat het verlies van arbeidsvermogen niet belastbaar is, de inkomstenbelasting (box 1) moet worden terugdraaid.⁸

Naar aanleiding van eerdergenoemde geluiden vanuit de media en de stelling van verscheidene brancheverenigingen, zijn er vragen gesteld aan de voormalig staatssecretaris van Financiën (Wiebes) over de hoge belasting die letselschadeslachtoffers moeten betalen omdat de schadevergoeding als vermogen wordt gezien. De staatssecretaris heeft op 12 juni 2017 laten weten dat er vooralsnog geen veranderingen zullen plaatsvinden ten aanzien van vermogensrendementsheffing voor letselschadeslachtoffers en de gevolgen van een eigen vermogen op het recht op toeslagen en uitkeringen.⁹

De staatssecretaris geeft aan dat bij de vermogensrendementsheffing de herkomst van het vermogen niet van belang is. Ook letselschadeslachtoffers kunnen met het vermogen, net als ieder ander, een rendement behalen. Om deze reden is er voor geen enkele groep een uitzondering ten aanzien van de vermogensrendementsheffing, dus ook niet voor eerdergenoemde groepen die in aanmerking komen voor 'bijzonder vermogen' met betrekking tot de vermogenstoetsen voor toeslagen. Ook de invloed van het hebben van vermogen op de eigen bijdrage in het kader van zorg is voor elk letselschadeslachtoffer hetzelfde met het idee dat een belanghebbende zijn vermogen kan aanspreken voor de desbetreffende zorg. De achterliggende gedachte bij de vermogenstoets voor toeslagen is eveneens dat de belanghebbende in het geval van een hoger eigen vermogen, dit vermogen kan aanspreken voor het betalen van de huur en de premie voor de ziektekostenverzekering. Er wordt aangegeven dat, om het stelsel zo eenvoudig mogelijk te houden, er geen (nieuwe) uitzonderingen worden opgenomen voor 'bijzonder vermogen' zoals voor eerdergenoemde groepen.

Nu er in de wet- en regelgeving vooralsnog geen veranderingen zullen worden doorgevoerd, is het aan de professionals in de letselschadebranche ervoor te zorgen dat een benadeelde niet 'dubbel' wordt gedupeerd.

Historie en achtergrond letselschade-uitkering

Het basisprincipe van de letselschaderegeling is dat een slachtoffer zoveel mogelijk in de positie moet worden gebracht waarin hij voor het ongeval verkeerde. Schadeloosstellen heeft overigens niet altijd betrekking op een

⁴ Paling R., Verzekeraars kunnen rekening houden met fiscale gevolgen van een schade-uitkering. Geraadpleegd op 30 oktober 2017 van <http://www.amweb.nl/schade/nieuws/2017/4/van-rijn-verzekeraars-kunnen-rekening-houden-met-fiscale-gevolgen-schade-uitkering-10195013>.

⁵ Van Teeffelen K., Schade-uitkering bij letsel moet belastingvrij. Geraadpleegd op 30 oktober 2017 van <https://www.trouw.nl/home/-schade-uitkering-bij-letsel-moet-belastingvrij-~a78b2c15/%2017%20november%202016>.

⁶ Zie hiervoor <https://www.belastingdienst.nl>.

⁷ Wilenburg R., De onbelastbaarheid van de letselschade-uitkering de hoge raad houdt koers. Geraadpleegd op 30 oktober 2017 van <http://www.amweb.nl/schade/nieuws/2017/4/de-onbelastbaarheid-van-de-letselschade-uitkering-de-hoge-raad-houdt-koers-10194841>.

⁸ Zie bijvoorbeeld [ECLI:NL:HR:2017:529](https://www.ecl.nl/hr/2017/529).

⁹ [Brief Ministerie van Financiën inzake kamervragen staatssecretaris d.d. 12 juni 2017](#), aanhangsel bij de Handelingen van de Tweede Kamer vergaderjaar 2016-2017, nr. 2069

geldelijke vergoeding, maar kan ook in natura plaatsvinden. In dit artikel richten we ons op de (fiscale) gevolgen van een schade-uitkering in geld.

De materiële schade na een ongeval wordt netto berekend. Per jaar wordt in kaart gebracht hoeveel een slachtoffer nodig heeft om weer in zijn oude situatie terug te komen, de situatie voor ongeval. De netto inkomensstromen voor en na ongeval worden begroot en het verschil ertussen vormt de netto schade.¹⁰ Aspecten die daarbij onder andere in aanmerking genomen worden zijn verlies van arbeidsvermogen en extra kosten voor bijvoorbeeld huishoudelijk hulp, zorg en verlies van zelfwerkzaamheid.

De geleden schade wordt idealiter met voorschotten onder algemene titel vergoed tot het moment dat er sprake is van een medische eindsituatie. Afhankelijk van de hoogte van deze voorschotten kan ook hier al een indirect nadeel optreden voor een benadeelde inzake vermogenstoetsen of vermogensheffing. Daarvan kan sprake zijn als de voorschotten de werkelijke schade tot dat moment overtreffen, of als de benadeelde de voorschotten niet gebruikt (uitgeeft) voor de schade waarop ze betrekking hebben (en de benadeelde daardoor vermogen opbouwt). Uitgangspunt is dat voorschotten ook daadwerkelijk gebruikt worden om de schade te dekken.

Bij een eindregeling wordt normaliter gekozen voor een eenmalige som die wordt uitgekeerd in verband met de toekomstige schade. Dit kan om grote bedragen gaan, waardoor er een indirect nadeel voor het slachtoffer kan ontstaan.

Het Nederlandse belastingstelsel is gebaseerd op het zogeheten bronnenstelsel: werk en woning (box 1), aanmerkelijk belang (box 2), en sparen en beleggen (box 3). Een hoge letselschade-uitkering kan dan de volgende problematiek met zich meebrengen:

- Het kan zijn dat de Belastingdienst de schadevergoeding onterecht als inkomen aanmerkt, ofwel inkomensbelasting in box 1 claimt;
- De schadevergoeding kan de wettelijke grens van de vermogensvrijstelling overstijgen en hierdoor is er sprake van vermogensrendementsheffing in box 3;
- Het eigen vermogen van een slachtoffer kan na een schade-uitkering de vermogenstoets van de toeslagen overschrijden, waardoor bepaalde tegemoetkomingen, waarop een slachtoffer voor het ongeval recht had, komen te vervallen. Eveneens kan er extra schade ontstaan doordat de toeslagen worden vastgesteld

op basis van het verzamelinkomen (inkomen box 1, 2 en 3). Aangezien het vermogen wordt meegewogen in het verzamelinkomen kunnen toeslagen fors lager zijn.

- De eigen bijdrage voor zorg (Wlz en Wmo) wordt aanzienlijk hoger omdat deze wordt gebaseerd op het verzamelinkomen. Bovendien is er sinds 2013 sprake van een extra bijtelling van 8% van het vermogen dat het heffingsvrije vermogen overstijgt, de vermogensinkomensbijtelling (VIB).

Belastinggarantie (box 1)

Een schadevergoeding bestaat doorgaans uit de volgende aspecten:

- materiële schade;
- verlies van arbeidsvermogen;
- immateriële schade.

Ten aanzien van de materiële- en immateriële schade is het van belang te melden dat smartengeld en een vergoeding voor kosten in beginsel niet aan inkomstenbelasting onderhevig is. Het betreft een zuivere vergoeding voor leed en feitelijke schade en heeft niets te maken met de bronnen die genoemd worden in de Wet Inkomstenbelasting.

Een vergoeding voor de schade wegens verlies van arbeidsvermogen kan meer problemen met de fiscus geven. Er ontstaat geregeld discussie over het feit of de schade-uitkering wel of niet onderhevig is aan belasting.¹¹ De schade wegens het door een ongeval aangetaste vermogen om arbeid te verrichten, valt niet aan te merken als een belastbare bron. Om die reden wordt het ook omschreven als verlies arbeidsvermogen of verlies verdienvermogen en niet als verlies van inkomen, gederfd inkomen, inkomensschade of een vergelijkbare benaming waardoor de Belastingdienst op het verkeerde been gezet kan worden.

Omdat er op voorhand geen zekerheid is dat de Belastingdienst schadevergoedingen onbelast laat, is de belastinggarantie van groot belang. Deze verklaring voorziet erin dat de aansprakelijke partij de onbelastbaarheid van de uitkering garandeert. Mocht de fiscus alsnog de schade-uitkering als inkomen aanmerken, dan kan het slachtoffer zich tot de aansprakelijke verzekeraar wenden, die vervolgens het overleg met of de procedure tegen de Belastingdienst op zich zal nemen. Van belang is dan wel dat het slachtoffer de uitkering bij de belastingaangifte

¹⁰ PIV, Letselschade en de fiscus, enige fiscale aspecten van de vergoeding van letselschade, mede in het licht van de Wet IB 2001: Zeist:2002.

¹¹ Zie bijvoorbeeld ECLI:NL:GHARL:2017:612; ECLI:NL:GHARN:2008:BC5464; ECLI:NL:PHR:2016:1130.

niet opgeeft onder box I. Indien er geen belastinggarantie is overeengekomen bij een eindregeling is er sprake van een beroepsfout aan de zijde van de belangenbehartigers. Zij kunnen dan ook aansprakelijk worden gehouden voor de consequenties hiervan.¹²

In het kader van een eventuele discussie met de Belastingdienst is het belangrijk dat de verschillende schadeposten bij de regeling van de zaak goed en duidelijk worden gespecificeerd door partijen. Van schadecomponenten zoals smartengeld en vergoeding van kosten staat onomstotelijk vast dat deze onbelast zijn. Hierover zal dan in ieder geval geen discussie meer ontstaan.

Vermogensrendementsheffing (box 3)

Een ander aspect van een schade-uitkering is dat er eigen vermogen ontstaat bij een letselschadeslachtoffer. Over het eigen vermogen boven het heffingsvrije vermogen moet, conform artikel 5.3 wet IB 2001, vermogensrendementsheffing (box 3) betaald worden. Dit geldt dus eveneens voor vermogen vanuit een schadevergoeding, aldus de staatssecretaris van Financiën.

Jaar	Heffingsvrij vermogen zonder fiscale partner	Heffingsvrij vermogen met fiscale partner
2017	€ 25.000	€ 50.000
2016	€ 24.437	€ 48.874
2015	€ 21.330	€ 42.660
2014	€ 21.139	€ 42.278

Bron: www.belastingdienst.nl, prijspeil per 1 januari 2017

De fiscus gaat uit van een fictief rendement over het beschikbare eigen vermogen op 1 januari van een kalenderjaar. Daarover wordt in de regel 30% belasting geheven, voor zover een van belastingheffing vrijgesteld bedrag wordt overschreden. Het eigen vermogen dat boven de heffingsvrije grens uitkomt, wordt de ‘grondslag sparen en beleggen’ genoemd.

Tot en met 2016 werd een fictief rendement van 4% over deze grondslag gehanteerd. Over deze 4% werd dan 30% inkomstenbelasting geheven. Vanaf 2017 is de zogeheten forfaitaire belasting veranderd. Er zijn inmiddels drie schijven voor het berekenen van het fictief rendement. Een variabele rente, die is gebaseerd op de rente-

standen en rendementen over de afgelopen 5 jaar, en die jaarlijks kan worden aangepast. Over het berekende fictieve rendement wordt vervolgens 30% inkomstenbelasting geheven. Deze vernieuwde methodiek gaat ervan uit dat er meer voordeel is naarmate de grondslag sparen en beleggen hoger is. Met andere woorden: grote vermogens worden extra belast en kleine spaarders gaan erop vooruit.

In de tabel hieronder volgt de opbouw van de schijven vanaf 2017.

Schijf	Uw (deel van de) grondslag sparen en beleggen	Percentage 1,63%	Percentage 5,39%	Percentage gemiddeld rendement
1	Tot en met € 75.000	67%	33%	2,87%
2	Vanaf € 75.001 tot en met € 975.000	21%	79%	4,60%
3	Vanaf € 975.001	0%	100%	5,39%

Bron: www.belastingdienst.nl, prijspeil per 1 januari 2017

Indien de schadevergoeding resulteert in een vermogensrendementsheffing komt deze post eveneens voor vergoeding in aanmerking, in rekenrapporten wordt dit aangeduid als de fiscale schade of fiscale component. Zonder vergoeding van de fiscale schade zou er mogelijk onvoldoende geld resteren voor de volledige afdekking van de jaarlijks terugkerende schade.¹³ De fiscale component is niet verdisconteerd in de rekenrente en behoort apart te worden vastgesteld.¹⁴ Uit jurisprudentie blijkt dat de fiscale component wordt meegewogen in de toewijzing van de schade wegens het verlies van arbeidsvermogen of overige schadeposten.¹⁵

Berekening hiervan gedurende de looptijd is gebaseerd op de intering van het vermogen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het slachtoffer jaarlijks de voor dat jaar berekende schade zal opnemen. Jaarlijks zal derhalve berekend worden in hoeverre de belastingheffing box 3 van toepassing is. Deze indirecte schadepost verhoogt de jaarlijkse schade en dat leidt tot een hogere totale schade, hetgeen weer leidt tot hogere fiscale schade, een iteratie-effect, ook wel het ‘Droste-effect’ genoemd.

¹² Zie bijvoorbeeld [ECLI:NL:GHLEE:2008:BD1512](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2008/200801512).

¹³ Zie conclusie A-G mr. J. Wuisman, overweging 1.3 en 1.5; [ECLI:NL:PHR:2007:BA4606](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2007/200704606).

¹⁴ Zie bijvoorbeeld [ECLI:NL:RBZLY:2008:BC5664](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2008/200805664).

¹⁵ Zie bijvoorbeeld [ECLI:NL:RBHAA:2006:AY6978](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2006/200606978); [ECLI:NL:RBSHE:2007:BA2723](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2007/200702723); [ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2475](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2013/201302475); [ECLI:NL:RBZUT:2007:BA4423](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/consolidated/legislation/2007/200704423).

De rekenprogrammatuur, zoals Het RekenProgramma en A-Letsel, berekent de fiscale component automatisch. Als gevolg van de gewijzigde belastingsystematiek (schijventarieven) in box 3 is het van belang dat ook andere toekomstige schadecomponenten in deze berekening worden opgenomen, zoals toekomstige zorgkosten of huishoudelijke hulp. Indien het verlies van arbeidsvermogen wel wordt opgenomen en andere toekomstige schadeposten niet, dan kan dit alsnog een vertekend beeld geven van de fiscale schade over de totale toekomstige schade-uitkering en kan het slachtoffer alsnog gedupeerd worden.

Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat het bepalen van de som ineens altijd een afweging is van goede en kwade kansen omtrent toekomstige ontwikkelingen en dus per definitie onzeker is.¹⁶ De fiscale component weegt dus mee bij de bepaling van een slotuitkering.

Vermogenstoets toeslagen

Eigen vermogen heeft niet alleen invloed op de vermogensrendementsheffing die men betaalt, ook een aantal wettelijk geregelde toeslagen is afhankelijk van het eigen vermogen en inkomen. Te denken valt aan de huur- en zorgtoeslag en het kindgebonden budget. De hoogte van de toeslagen hangt af van het jaarinkomen (het zogeheten toetsingsinkomen) en het vermogen.

Het gebeurt met regelmaat dat een slachtoffer recht heeft op een bepaalde toeslag en dat dit recht, na ontvangst van de slotuitkering (of bij eerdere voorschotten), vervalt doordat er eigen vermogen is ontstaan boven de vrijstellingsgrens of de toeslagen worden verlaagd als gevolg van een hoger verzamelinkomen. Het is aan de belangenbehartiger om in kaart te brengen of er in de situatie zonder ongeval recht is op toeslagen door betrokkene. Daarna moet worden onderzocht of de toeslagen zullen worden verlaagd of het recht op toeslagen geheel komt te vervallen door een schade-uitkering en vanaf wanneer er eventueel weer recht is op toeslagen. Het interingschema van het schadekapitaal vormt hiervoor de basis. Jaarlijks zal dus moeten worden bekeken of betrokkene recht heeft op toeslagen in de situatie met en zonder ongeval. De financiële gevolgen hiervan dienen in de schadeberekening te worden opgenomen.

Een uitzondering voor deze vermogenstoets is de uitkering voor immateriële schade, ofwel smartengeld. Deze uitkering kan als ‘bijzonder vermogen’ worden aangemerkt. Het is dan ook raadzaam dat er een verzoek voor ‘bijzonder vermogen’ wordt ingediend via de Belasting-

dienst. Bovendien hebben de eerdergenoemde slachtoffers, zoals onder andere asbestslachtoffers, vrijstelling voor de totale schade-uitkering gekregen. Voor meer informatie over de uitzonderingsgroepen kan verwezen worden naar de site van de Belastingdienst.

Hieronder volgt een overzicht van het maximale inkomen en vermogen bij een eenpersoonshuishouden en huishoudens met een toeslagpartner.

toeslag	zonder toeslagpartner	met toeslagpartner
zorgtoeslag	Maximum toetsingsinkomen € 27.857 Maximaal vermogen € 107.752	Maximum toetsingsinkomen € 35.116 Maximaal vermogen € 132.752
huurtoeslag	Maximum toetsingsinkomen € 22.200 Maximaal vermogen € 25.000	Maximum toetsingsinkomen € 30.150 Maximaal vermogen € 50.000
kindgebonden budget	Maximaal vermogen € 107.752	Maximaal vermogen € 132.752

Bron: www.toeslagen.nl, prijspeil per 1 januari 2017

Eigen bijdrage zorg

Ook slachtoffer kunnen gebruik maken van zorgvoorzieningen van de Overheid, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet langdurige zorg (Wlz). De Wmo regelt noodzakelijke ondersteuning thuis, zoals onder meer hulp bij het huishouden, met als doel dat burgers zolang mogelijk in hun eigen leefomgeving kunnen blijven. De Wlz (opvolger van de AWBZ die tot 2015 van toepassing was) regelt zware, intensieve (als ook langdurige) zorg voor onder andere mensen met een handicap en mensen met een psychische aandoening die de hele dag toezicht dichtbij nodig hebben.

Het verzamelinkomen (box 1, 2 en 3) van 2 jaar voor het peilmoment bepaalt de hoogte van de eigen bijdrage voor de Wmo en Wlz en wordt vastgesteld en geïncasseerd door het Centraal Administratiekantoor (CAK).¹⁷ Voor 2017 wordt de eigen bijdrage dus vastgesteld op basis van het verzamelinkomen over 2015. De reden hiervoor is dat de Belastingdienst het inkomen en vermogen pas een jaar later definitief vaststelt. Op basis van het verzamelinkomen wordt het beschikbaar inkomen vastgesteld.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld [ECLI:NL:PHR:2000:AA4277](https://ecli.nl/PHR:2000:AA4277).

¹⁷ Zie hiervoor www.hetcak.nl

Sinds 2013 wordt het beschikbaar inkomen verhoogd met 8% vermogensbijtelling over de grondslag sparen en beleggen (eveneens 2 jaar voor het peilmoment). Deze ‘nieuwe’ bijtelling (VIB) resulteert in een hogere eigen bijdrage. Het maximumbedrag voor de (hoge) eigen bijdrage Wlz in 2017 bedraagt € 2.312,60 per maand ofwel € 27.751,- per jaar. Voor vermogen uit een letselschadevergoeding toegekend voor 10 oktober 2010, kan een verzoek tot ‘bijzonder vermogen’ worden aangevraagd. Evenals vermogen van eerdergenoemde groepen van slachtoffers.

Voor slachtoffers die een slotuitkering krijgen is de verhoging van de eigen bijdrage een direct gevolg van deze uitkering. Er is sprake van een iteratief proces; een verhoging van de jaarlijkse eigen bijdrage zal leiden tot een hogere jaarschade en daardoor een hoger schadekapitaal, dat vervolgens weer een verhogend effect zal hebben op de eigen bijdrage. Als er sprake is van een eigen bijdrage heeft dit aanzienlijke gevolgen voor een schadeuitkering en leidt dit tot een sneeuwbaaleffect. Bij de Wlz is er een maximumbijdrage bepaald. Bij de Wmo is er geen plafond, maar opmerking verdient dat er normaliter geen gebruik wordt gemaakt van de Wmo als het goedkoper is om de Wmo niet te gebruiken. De wijziging in 2013, waarbij 8% extra vermogensbijtelling wordt gehanteerd, versterkt dit effect. Zolang de schadevergoeding als vermogen in box 3 wordt aangemerkt, zal dit effect bestaan.

Voorbeeld

Hiernaast volgt een voorbeeld van de gevolgen van een schade-uitkering op de hoge eigen bijdrage Wlz.

In de situatie met ongeval is er sprake van volledige arbeidsongeschiktheid: het slachtoffer ontvangt vanaf de 18-jarige leeftijd een Wajong-uitkering tot de AOW-gerechtigde leeftijd en vervolgens een AOW-uitkering. Het slachtoffer woont in een tehuis en betaalt vanaf 2012 de hoge eigen bijdrage Wlz.

Uit het overzicht blijkt dat de berekende eigen bijdrage in de situatie zonder slotuitkering vele malen lager is dan de verhoogde eigen bijdrage. De verhoogde eigen bijdrage is het resultaat van de slotuitkering op 1 januari 2017 waardoor het eigen vermogen van het slachtoffer aanzienlijk toeneemt.

jaar	inkomen met ongeval Wajong-uitkering	eigen bijdrage Wlz	verhoogde eigen bijdrage Wlz door schadekapitaal
2015	11.126	3.094	3.094
2016	13.131	3.906	3.906
2017	15.021	4.141	4.141
2018	15.083	5.481	5.481
2019	15.083	6.670	27.751
2020-2060	15.083	6.699	27.751
2061	14.741	6.728	27.751
2062	14.741	8.117	27.751
2063-2077	14.741	8.853	27.751
2078	14.741	8.853	22.835
2079	14.741	8.853	15.199
2080	14.741	8.853	12.462
2081	14.741	8.853	10.480
	etc.	etc.	etc.

Bron: anoniem rekenrapport van Het RekenBureau

Twee jaar nadat de slotuitkering is uitbetaald wordt het effect van de verhoogde eigen bijdrage duidelijk: er is jarenlang sprake van de maximale eigen bijdrage Wlz. De invloed van deze verhoging is als volgt weer te geven.

	verlies van arbeidsvermogen normale eigen bijdrage	extra schade wegens verhoogde eigen bijdrage	totale schade
verschenen schade	13.504	-	
toekomstige schade	347.853	649.176	
fiscale component	148.087	301.957	
totale schade	509.444	951.133	1.460.577

Bron: anoniem rekenrapport van Het RekenBureau

De schade wegens het verlies van arbeidsvermogen bedraagt in bovenstaand voorbeeld € 509.444,- netto. Hierin is de normale eigen bijdrage van de Wlz reeds verwerkt. Bij een toekomstige schade van afgerond € 350.000,- wordt er een fiscale schade berekend van € 50.000,- netto. De schadeberekening komt hierdoor circa 1,4 keer hoger uit.

Het effect van de verhoogde eigen bijdrage doordat in 2017 een slotuitkering wordt uitbetaald, wordt begroot op € 951.133,- netto inclusief fiscale component. Hierdoor komt de totale schade wegens het verlies van arbeidsvermogen uit op € 1.460.577,- netto. De schadeberekening komt aldus 2,8 keer hoger uit.

Als er in de situatie zonder ongeval sprake zou zijn van een maximale zorgtoeslag voor een alleenstaande van € 1.066,- netto per jaar en er na de slotuitkering 30 jaar geen recht meer zou zijn op deze toeslag, dan kan de extra schade gekapitaliseerd nog eens circa € 22.000,- hoger uitvallen.

Dit voorbeeld kenmerkt de problematiek dat de indirecte gevolgen van een ongeval en het recht op een schadevergoeding ineens de schadelast van verzekeraars aanzienlijk kan verhogen. Ook duidelijk is dat deze omstandigheden nooit ten nadele van het slachtoffer mogen uitpakken. Bij een schadevergoeding ineens, zijn het de

vervelende – maar ook niet te beïnvloeden – gevolgen van (fiscale) wet- en regelgeving.

Conclusie

De hiervoor beschreven problematiek kan vergaande consequenties hebben voor de berekening en vaststelling van de schade. Het niet opnemen van de gevolgen van een schade-uitkering ineens kan verstrekkende gevolgen hebben voor het slachtoffer. Het rekenvoorbeeld – een misschien wat extreme, maar zeker niet ondenkbare situatie – laat dat helder zien.

Alertheid van de belangenbehartiger en de verzekeraar en het zo nodig betrekken van een deskundige bij de berekening van de schade creëert zoveel mogelijk zekerheid voor het slachtoffer. In ieder geval dient door partij en in kaart te worden gebracht wat de consequenties zijn voor het slachtoffer op het moment dat de schade wordt uitgekeerd.

De persoonlijke situatie van het slachtoffer kan in de toekomst uiteraard wijzigen. En niets is grilliger dan het politieke landschap. Voorgenomen beleid van vandaag kan morgen weer anders zijn. Verzekeraars en belangenbehartigers waarderen deze “goede en kwade” kansen. De schadeberekening is (slechts) de uitkomst van die afwegingen.

| 471 | Traumatisch hersenletsel bij kinderen

dr. W.B. Gunning¹

Traumatisch hersenletsel; stoornissen van het geïntegreerde mentale functioneren; causaal verband

De in 2016 verschenen Zorgstandaard traumatisch hersenletsel voor kinderen en jongeren is niet noodzakelijk strijdig met de **NVN Richtlijnen functieverlies 2013**, maar enkele zinsneden doen de Zorgstandaard wel op gespannen voet staan met de Richtlijnen. Aan de hand van een drietal ziektegeschiedenissen wordt geïllustreerd hoe de klinische en expertisepraktijk hiermee omgaat.

Hersenbeschadiging

In opdracht van de Hersenstichting Nederland verscheen in 2016 de **Zorgstandaard traumatisch hersenletsel voor kinderen en jongeren**². Bij de definitie van traumatisch hersenletsel verwijst de zorgstandaard o.m. naar de **Richtlijn Opvang van patiënten met licht traumatisch hoofd/hersenletsel**³: “De aanwezigheid van (voorbijgaande) verwardheid, bewustzijnsverlies en/of posttraumatische amnesie bij een traumatisch hoofdletsel wijst op hersenletsel, maar is geen voorwaarde voor de aanwezigheid van hersenletsel”. De zorgstandaard is niet noodzakelijk strijdig met de Richtlijnen functieverlies⁴, maar de klinische

¹ Boudewijn Gunning is neuroloog bij de kindereenheid van Stichting Epilepsie Instellingen Nederland in Zwolle en gewoon lid (civielrechtelijke rapportages) van de NVMSR. Hij is tevens de voorzitter van de Werkgroep Artsen Advocaten (WAA). Dit artikel is geschreven naar aanleiding van zijn lezing op 13 september 2017 voor de WAA.

² In 2014 verscheen een **Zorgstandaard traumatisch hersenletsel voor volwassenen**. Beide standaarden zijn geautoriseerd door de Nederlandse Vereniging voor Neurologie.

³ Nederlandse Vereniging voor Neurologie, 2010.

⁴ Werkgroep Neurologische Expertise Nederlandse Vereniging voor Neurologie, 5^e editie 2013, versie 20 januari 2015, § 5.1.1